

L'etimologia MANSUETUS (deriv. en -ARE) és evident en aquest mot bearnès i no menys en el de les Landes, sigui que aquest resulti de l'encreuament amb el nostre hipotètic *MASSICARE, sigui simplement per canvi de la terminació poc freqüent *-edar* per l'adotzenada *-egar*; l'adjectiu *maset*, *-eda*, 'mans, domesticat' està ben documentat en català antic, i ja n'he citat exs. dels *CostTort.*, Eiximenis i JRoig a *MA* (a propòsit de *mans*, *mansuet*).

No sembla haver-hi res més d'això en els parlars d'oc (manca en aranès, i en els vocabularis de Dupleich, Doujat-Visner, *TdF* etc.); si no és l'oc. ant. *mazantar* «soupleser, agiter» i també «palper»; però en aquest, no sols la terminació sinó també el significat, i encara més el del substantiu *mazan*, *-anh*, «bruit, tapage, tumulte», «fête bruyante», «inquiétude», semblen dur-nos cap a un ètimon diferent.

Aprofitem aquest lloc per observar que no hi ha *masautar*, hapax de *Flamenco*, 8084 (que l'ed. Lavaud-Nelly dona, violant la rima sense aconseguir un text comprensible ni una explicació coherent); puix que la rima exigeix *-autas*, la correcció de *sitmasautas* ha de ser simplement *si masautas / non es tot en pels ni en gautas* 'si m'agrades, no és pas solament pels cabells ni per les galtes sinó per...'.²⁰

Crec, doncs, bastant segur que el cat. *masegar* tindria història i origen paral·lels als del mot landès, només que entre nosaltres el significat, des d'afalagar', 'amansir', 'amanyagar', va passar a 'potinejar, rebregar, masegar'; ço que sembla comprovar la intervenció dels derivats de MASSA per a 'pastar', i potser un cat. **massegar* o *massejar* (com en Sanelo?) síndnim del cast. *amasar*.¹

El meu pare escrivia al seu amic AmVives el 1928, durant una cura d'aigües i massatges a Vichy, planyent-se una mica de l'energia amb què li feien els massatges els qui ell anomena «els dos saions», forçar-ruts massatgistes: «comencen la *masega* —que aquí he comprès que devia voler dir 'massatge', «quan aquest et *masega* el pit l'altre et fa blincar la cama». En realitat, doncs, això és una espècie d'insinuació etimològica. I això em féu pensar que potser realment el cat. *masegar* tingués el mateix origen que el fr. *masser* 'fer *massatge*', vist que aquest substantiu català (que Careta, *Barbr.*, 1902, volia reemplaçar per *massec* [1917, *DOrt.*]) és un manlleu conegut del francès *massage* [1812], derivat de *masser* 'sometre a massatge' [1779, en el relat d'un viatge a la Índia], que els etimòlegs francesos estan d'acord a afirmar que ve d'Orient «la pratique du massage en étant venue» i ho concreten en l'ar. *mass* «toucher, palper» (Clédat, Bloch). Pel que fa al català, però, no hi podem creure, justament per la data recent i la nacionalitat merament francesa d'aquest manlleu oriental (sense comptar que també aquí hi hauria, i encara agreujada, la dificultat de la nostra *-s* sonora).

Altrament, fins i tot en francès, crec que no es tracta del que ells diuen, perquè no em consta sinó el sentit de 'tocar' en el mot àrabic (Beaussier «toucher», *RMa*. «tanger», Dozy, *Suppl.*, «atteindre, frapper, toucher»⁶⁰

en diccionaris clàssics). Més aviat el mot francès deu venir de *massâd* «garçon de bain, masseur» (Dozy, *Supl.* II, 590, Beaussier) derivat de l'ar. mod. *massâd* «frictionner, masser au bain» ben documentat a Algèria i Síria (Beaussier, Martin, *Mobit*), cf. ar. clàssic *masîd*, que no sols és «friction, massage» sinó «école coranique» (< 'exercici porfidiós, insistent, de la memòria'), *masâd* «amaigrir un cheval par la course»; també es podria pensar en *masâh* «oindre, étriller, essuyer», *massâh* «frotteur», «décrotteur», que fou conegut a Espanya, puix que d'ell prové el morisc *mašhar* usat en el *Recontamiento de Alexandre* arag. (RHisp. LXXXVII, gloss.), però ja no és tan pròxim semànticament. Siguí com vulgui tot això seria molt menys probable per al català que l'etimologia romànica indicada.

DERIV.: *Masega* [Lab. 1840 «enredo, confusió, embull; bulla»; *DAG.*]: «Dels núvols tal vegada, en l'infern *masega*, / baixa a sentir a sobre de l'ona 'l ronc brugit, / y d'enderrocs runosos una ona l'arrossega, / caragolada en l'ayre com un mal esperit», Verdguer (*Atl.*, 1867, 1877, però en l'ed. de 1878 ho substitueix per «sovint cayent, dels ayres, en l'infern tramuja / ---», § VI, 60a).

'Maldecap que turmenta, mortificació': «La corda als dits, me vai salvar, tot apurat, / enfuriat / contra la bestia maleïda / (quan dic 'besti' parlo del gòs); / i vai dire: / —Ne vull pas pus! / É acabat: separem-nòs: / n'hi ha prou, així, de *masega*», Saisset (*Passatemps*, p. 19 = *Perpinyanenques*, 54). «A baix a la cova --- la *masega* era més furiosa cada dia, i el bestier llençava un plany etern», Coromines (cap. *La cova dels llops*, *Presons Imag.*, 74); «la tossuderia en no voler confessar la realitat dretista de la Lliga els portarà fatalment a l'estèril *masega* d'excomunicar i anular tots els que no vagin amb ells», id. («El Poble Català», 28-v-1910); «un dia el majordom va trobar que era massa amoïnós haver d'estar per aquesta *masega* de tenir reis que regnaven i no governaven ---», id. (*Cartes d'un Visionari*, carta 15, § 61, p. 282); «Si enviar-te l'Atlas Lingüístic no porta massa *masega* te l'enviaria» escrivia ell mateix al seu fill, que revoltat contra Primo de Rivera, estudiava lingüística exiliat a Montpeller, 2-II-1926.

Masec [1902, Careta, *Dicc. de Barbarismes*, supra]. *Masegada* [*DAG.*]. *Masegadura* «vaig veure que aquell infeliç --- allargava per tota resposta les mans i alçava els peus, mostrant al seu acusador, representant de la Justícia oficial, les horribles *masegaduras* i verdancs, senyals punyentes de les tortures del seu captiveri», MtnVayreda (*Puny.*, xvi, 257, 200). *Masegament*.

¹ Una altra influència possible hauria pogut venir d'un mot com el cast. antiq. *amacigado* (Lope de Vega), *masegado* (Quiñones de Benavente) 'de color groc com el màstic', 'semblant al màstic' (*DHist. Acad.*, ed. 1932); però encara que sigui concebible des del punt de vista semàntic (puix que el màstic s'ha de prémer i empastissar), no ho crec, puix que el català no ha pogut tenir una forma com el cast. *almáciga* 'màstic' (amb *st > ç* fenomen mossàrab i cast., no cat.).